

# Unga musiker har för bråttom

**Unga musiker är ofta helt fenomenala. Det verkar inte finnas några gränser för deras tekniska förmåga...**

**T**ex. Liszts, Rachmaninovs eller Chopins musik är inga problem för dagens unga pianister, för violinisterna knappast heller Brahms violinkonsert, som en av den tidens främsta violinister, Joseph Joachim, ansåg ospelbar, Sarasates uppvisningsstycken eller Paganinis Capriccios.

## Något fattas

Trots denna tekniska virtuositet saknas ofta något: språkkänslan. Musik är ett språk som man kommunicerar känslor med, och liksom när man talar, behöver man andas. Andningspauserna, även de allra kortaste, är nödvändiga för att lyssnaren ska hinna uppfatta budskapet: vad hänger ihop och var börjar något nytt? Vad är det viktiga? Vad är utfyllnad? Det kallas ”frasering”. Ett annat ord, som även omfattar sådant som rytmisk variation och dynamik, är agogik, alltså hur man som musiker uttrycker sådant, som inte står i noterna. Genom agogiken blir musiken inte bara tonsättarens budskap till lyssnaren utan också musikerns (eller musikernas).

I sång är det för det mesta uppenbart var man ska andas, i instrumentalmusik är det kanske inte lika självklart. Då kan instrumentalisterna i sin iver forcera utan att ta ut svängarna och pausera. Dessa pauser kan – och bör – vara olika långa, från kanske en hel sekund eller längre till bråkdelen av en sekund, men båda är lika viktiga, om de är rätt placerade. Pauseringen får musiken att andas, att ”leva”. Framföranden där man hoppar över pauserna, gör dem för korta och jäktar på, blir platta och ointressanta, sedan må fingrarna löpa hur flinkt som helst.

## Pauseringen bevis på musikalitet

En del unga musiker har förstås tidigt nått en hög grad av mognad i det här avseendet, men långt ifrån alla. Jag hörde nyligen ett framförande av en av de stora pianokonserterna. Solisten var en ung men mycket uppmärksammad pianist, och orkestern leddes av en av de äldre världsdiregenterna. Det borde alltså ha varit ett minnesvärt framförande, men det var det inte. Pianisten, självklart otroligt tekniskt skicklig, spelade på men underlät, särskilt i de snabba satserna, att ta ut svängarna och göra pauserna alltför korta eller inte pausera alls, detta som är så viktigt för musiken. Jag blev också förvånad över att dirigenten

lät henne hållas utan att korrigeras detta sprinterframförande.

Något av det roligaste som finns är att lyssna till unga, skickliga musiker. De är fantastiska och väcker hopp om framtiden, men jag skulle alltså vilja uppmana dem att fundera mer på fraseringen. Hur långa ska pauserna då vara? Det måste man känna efter. I notbilden finns många pauser inskrivna, men att följa dem räcker inte: som uttolkare av ett musikstycke måste man förlänga, förkorta, lägga till och dra ifrån, givetvis med omdöme. Att kunna göra det väl är bevis på musikalitet. Den som vågar göra det har chansen att utvecklas till en betydande musiker till åhörarnas förtjusning och egen tillfredsställelse.

CALLE FRIEDNER  
TEXT OCH BILD



*Det ska böjas i tid...*